

PAJZÁN TÖRTÉNETEK

PERSZE HOGY TUDTÁK...

Az egyik öregedő gazdának fiatalos, élni vágyó felesége volt, akire meleg vére miatt sűrűn-sűrűn rájött az emberbaj.

A tanyában rajtuk kívül ott élt az újévkor felfogadott béreslegény is, aki szolgálólány híján – amikor a gazda nem látta, nem hallotta – bővérű gazdasszonyának tette a szépet. Tüsténkedett körülötte, s nemcsak a kertben, az istállóban, hanem még a konyhai munkában is segédkezett, látva, hogy jólesik asszonyának a figyelmes segítség meg a simogató szó. Mert előbb csak szóval, figyelemmel, aztán cirógatással huncutkodott a legény, s addig-addig turbékol, hogy végül is csak meglapult a gazdasszony neki.

Közeledett a húsvét ünnepe, s ahogy ez már az ántivilágban dívott, a tanyáról is bejöttek a nagybőjti ájtatosságra. Meggyóntak, megáldoztak. A menyecske is, persze.

Gyónás közben, sorolva a vétkeket, az asszonyka szemérmesen bevallotta a plébános úrnak, hogy bizony, vétett a hatodik parancsolat ellen is, mert paráználkodott... a béresükkel.

– Ejnye, ejnye, lányom, férjes asszony létedre fajtalanzkodni! – korholta a lelkiatya.

Azzal mentegetőzött a menyecske, hogy őt az ördög apródonként vitte a kísértés útjára. Mert kezdetben csak megtetszettek egymásnak, azután beszélgettek, majd később a legény meg-megcirógatta, még később meg is csókolta, s végül hát... csak levette a lábáról...

– De, asszony – fakadt ki az öreg plébános –, amikor a heverőre fölfeküdtetek, s amikor elkezdtétek, legalább akkor tudni kellett volna, hogy nagy az a bűn, amit elkövettek!

– Tudtuk mink azt, plébános úr, hogyne tudtuk volna, hogy bűn az, amit csinálunk, de abbahagyni akkó' má' vétek lett volna!

ÚGY NEM IS OLYAN NEHÉZ...

Férjhez ment a kényen-kedven nevelt leány-egyke egy rendkívül jó-lelkű, békés, kicsit mafla gazdalegényhez.

Az esküvő után pár hétre a házi munkában még eléggé járatlan fiatal-asszony szidolozás közben lábára találta ejteni a nehéz rézmozsarat, és bizony ágyának esett. Ám az ifjú férj készségesen vállalta a ház körüli tennivalók elvégzését, sőt, még a főzést is, amelynek menetét – fektéből – az asszonyka dirigálta.

Nem is volt semmi baj egypár napig. A hét vége felé azonban a fiatal-asszony mind idegesebbé, türelmetlenebbé vált. Kifogásolt, elégedetlenkedett. Egy délután aztán már rídogni is elkezdett.

– Mi baj, galambom? – kérdezte gyengédséggel a hangjában a férj. – Megint fáj?

– Majd fájna neked is, ha a másik... ha én feléd se néznék...

– Ugyan hogy mondhatsz ilyet, madárkám? Máma is bent ültem, itt matattam körülötted órákig, pedig ha tudnád, mennyi munka vár odakint...

– Itt ültél, itt ültél..., de rám se néztél. Nem is szeretsz te már engem úgy...

– De, kismadaram – szabadkozott zavartan a férj –, azt gondoltam, megkíméllek... tudod, beteg vagy még... Majd ha lábra állsz...

Mire a menyecske pityergőre fogva:

– Fekve azért... kibírom.

AZ ELŐRELÁTÓ MENYECSKE

Húsvét előtt hazafelé készülődött a tanyáról a fiatal gazdáné, hogy behozza az öregeknek a főzni való sonkát, tojást, tormát, meg ami az ünnepi eszem-iszomhoz megkívántatik.

Sok dolog volt odakint éppen, sürgős szántanivaló, s a gazda nem szívesen fogta volna ki a lovakat a munkából. Mivel a szomszéd tanyás-gazda is éppen befelé indult, a fiatalasszony vele, az ő féderes, rugós fogatán indult be rokonlátogatóba.

Szép tavaszi nap volt, pacsirta dalolt a búzatáblák fölött, virágba borult az egész természet, fiatalok is voltak, az ördög is megkísértette

őket... s elkövették azt, amit nemigen szokás megmondani annak, aki magától ki nem találja...

Nagyhét lévén, a menyecske kötelességének tartotta, hogy megadja a léleknek is, ami az övé, ezért hát a többiekkel együtt a templomba ment ő is, hogy eleget tegyen húsvéti kötelezettségének.

Gyónás közben töredelmesen bevallotta, hogy nem tudott ellene mondani az ördög kísértésének, s férjét megcsalva, vétkezett a hatodik parancsolat ellen. A lelkiatya kellő dorgálás és intés után három miatyánkot meg üdvözlégyet, hiszekegyet rótt ki reá vezeklésül, s aztán feloldozta. Ám az asszonyka csak térdepelt tovább a gyóntatószékben.

– Nyomja tán még valami a lelkedet, leányom? – kérdezte a páter.

– Nem, tisztelendő úr.

– Hát akkor mire vársz még?

– Csak azért maradtam, hogy... elég lesz-e a reám kiszabott imádság a feloldozáshoz?

– Miért ne lenne elegendő, gyermekem?

– Mert... tudja, tisztelendő úr... én kifelé is a szomszéd kocsiján megyek majd a tanyára...

KI HOGYAN SÜTI A TÖKÖT?

Julis ángyi sült tököt árult az egyik Zenta környéki kisközség piacán. Régimódi öregasszony volt, kemenceszámra sütötte a nagy, fehér dinkatököt, s azzal kofálgodott.

Ott gyűszmékelt az elárúsító asztalok körül a község fiatal móka-mestere is, és nagyot köszönt az öregasszonyra:

– Adjon isten, Julis néném! Kint van maga is? Jaj, ha tudná, hogy megdicsértem a múltkorjában!

– Miér' má', no?

– Hát... mert olyan jó sült tököt vett keetől a feleségem, hogy mind a tíz ujjamat megnyaltam utána. Mint a méz, olyan volt! Mondtam is az asszonynak, ugyan tanulja meg má' keetől, hogy mitől lesz olyan ízes meg olyan olvadós az, amit maga süt. Árulja má' el, hogyan csinálja!

– Hogy csinálom, hogy csinálom?! – lágyult el a dicséretre a néni. – Szépen. Beteszek három dugat száríziket a kemencébe, osztán mikor mán jó tüzes, hogy szinte szikrázik a feneke, berakom szép sorjában a tököket. De nem ám tepsibe, mint az úri helyeken teszik, hanem csak úgy, az aljába. Attul lesz olyan omlós. A te feleséged nem így csinálja?

- Dehogy! Befűt ő is, nem mondom, olyan tüzes az, hogy még...
- Hát akkó?
- ...de tudja, mint afféle fiatalasszony, elkapkodja...
- Hogyhogy?
- Hát úgy, hogy ő csak a piszkafát dugja be, a tőköt meg kint felejtí.

JÓL MEGFIZETNÉ...

A múlt század utolján az öreg Búrány hat szép jármos ökrét adta el a zentai vásáron, s a jó üzlet fölötti örömeben áldomást inni betért az egyik lacikonyhára.

Az ott felszolgáló melegágyi nőszemély, látva, hogy az öreg bukszája degeszre van tömve, dévajul meglökte az öreget a tomporával:

– Búrány bátyám, mennyit adna kee egy jó p...ért?

Búrány bácsi, aki akkor már csak az éveivel hetvenkedett, imígyen válaszolt:

– Azé', lányom, má' semmit. De egy jó f...ért odaannám mind a hat ökör árát.

FRANCI NÉNI MEGFELELT

A régi öregek nem kerítettek olyan nagy feneket a mosdásnak, mint azt manapság csinálják. Még télvíz idején is reggelenként kint a kútnál föleresztették a vödöröt, vizet hörpentettek, s aztán a markukba köpve, szétdőrszölték az arcukon – leginkább a szemük tájékán –, oszt' megvolt a mosakodás.

Szombat lévén, Ladóczki Albin bácsi is tisztát akart váltani, és mosakodás közben odaszólt az anyjukomnak:

– Ugyan, hékám, adj' má' íngét, elfelejtettem kikészíteni mosdás előtt...!

– Menjék be ke', oszt keressen magának ott az almáriomban! – utasította el az urat Franci néni, aki éppen az ünnepi tyúkhúslevesnek valót kopasztotta kint az udvaron.

Nagy selyma volt Albin bácsi, s akit csak lehetett, azt megtréfálta. Úgy gondolta, hogy most majd Franci néni lesz a soros, ezért hát a szúrágta almáriumból kivette az első keze ügyébe kerülő vászoníngét meg a négy-széles bő gatyát, így téve magát az ünnepre parádéba.

Egy kis idő múlva azonban elkezd panaszkodni:

– Hallod-e, anyjuk, én nem t’om, mi a fene van ezzel az inggel, de ez mindig a nyakamba csúszik. Akárhányszor leráncigálom, csak gyűrődik fölfele.

Nézi Franci néni az inget, nézi, s hát akkor jön rá, hogy hites ura, bizony, az ő térdig érő fehér sifoningét öltötte magára.

– Ugyan, apjuk, ne bolondozzék má’, no! ’Szen ez az én ingem!

– A tied? – adta a tudatlant Albin bácsi. – Hát akkor most már értem, miért van furton-furt a nyakamban: nagyon föl van szokva!

De Franci nénit se éppen a gólya költötte, meg tudott felelni ő is magagáért:

– Föl ám! Ördög b’on a zsríjába a vín szemtelenjének! Hát ki szoktatta úgy oda föl, azt mér’ nem mondja?

AZ ELŐVIGYÁZATOS VÉGREHAJTÓ

Rettent hamis kutyája volt a Tóparton lakó öreg B. Ferenc bácsinak. Nemcsak a kézbesítő, villanypénzt szedő és egyéb kapa-kaszakerülő népseget nem állhatta, hanem még a szomszédokat, sőt a rokonságot is elmarta a háztól. Végtere már az öreg is megsokallta kutyája túlbuzgó mivoltát, de mivel sajnálta tanyára adni – jó kutya volt –, hallgatott a tanácsra, és kiheréltette.

Mikor a koma elvégezte a saktermunkát, s a kutyát feloldották, az a farkát hátsó lába közé kapva, nyüszítve iszkolt a szerű felé.

– Szegény! E’ se fog négy-öt napig előgyünni – sajnálkoztak rajta a jelenlevők.

Másnap délelőtt holmi adóhátralék ügyében megjelent a háznál foglalni az adóvégrehajtó. Benyit a kapun, benéz, s mert nem lát elől senkit, hangosan beköszön. Nem jön válasz. Mivel kutyaugatást sem hall, megnyugodva elindul befelé. Alig tesz azonban három-négy lépést, a borjú nagyságú, kajla fülű kuvasz (nem tudva, hogy neki még nem illik előjönnie) eszeveszett acsargással rohan az ijedtségtől hápogó vendég felé. Bizony le is szedné róla a takácsmunkát, ha a végrehajtó ijedtében föl nem gallyazna hirtelen az ott álló alacsonyabb diófára.

A nagy ugatásra Ferenc bácsi is kinéz a kisházból, s amikor észreveszi a fán kutyorgó hivatalos közeget, tettetett haraggal kezdi csitítani a kutyáját:

– Rigó! Ördög b'on beléd, nem takarodsz mingyárt! – s tuszkolná ar-
rább a kutyát, de az még akkor is vicsorogva és morogva kerülgeti a
diófát.

– Gyűjjék le az úr! – invitálja a végrehajtót a gazda.

– Nem megyek én! Félek.

– Gyűjjék le, ha mondom, no! Ne féjjen, ki van herélve...

– Hát nem is attól félek én, hogy megbasz, hanem, hogy megharap.

A LÁNCOS FALIÓRA

Vett egy fúrni-faragni szerető zentai földműves még a világháború
előtt egy petyke kivitelű faliórát.

Hazavitte, és fölakasztva a parasztszoba oldalfalára, a tulipános láda
fölé, nem győzött az anyjukommal együtt gyönyörködni az óra virágos
díszítésű, zománcozott számlapjában. Hát még amikor a szerkentyű
(mert szeretetből ezt a nevet adta új szerzeményének a gazda) akkurátu-
san verni kezdte a kerek órákat! – áhítattal hallgatták mind a ketten.
Még napközben is oda-odaálltak alája, és elnézték a fényes sétáló szabá-
lyos ingását.

Éjszaka, ha felköhögte magát az öreg földműves, és aztán nehezen tu-
dott elaludni, a szerkentyű egyenletes ketyegése volt a legszebb muzsika
a fülének. Órákig el tudta hallgatni a tiktakolását.

Egy este, lefekvés előtt, az öregasszony szokása szerint hozzáfogott
bolhászkodni. Annyira belemélyedt a vadászatba, hogy közben teljesen
megfeledkezett a falióra fölvezetéséről, és befejezve a bolhairást, lefeküdt
ő is.

Rossz alvó lévén, éjszaka fölébredt az ember, s valahogy furcsán érez-
te magát. Volt valami szokatlan körülötte, aminek nem tudta az okát. Fül-
lelt, szuszogott csendben, s akkor jött rá, hogy nem megy az óra. Nem
hallja a ketyegését. Fogta hát, és megrángatta a felesége dunnahaját:

– Hé-kám!

– No, mi az? Mi az?! – riadt föl első álmából az asszony.

– Nem hallod? Áll a szerkentyű!

Félreérthette a néni az éjszakai bejelentést, mert készségeskedve meg-
kérdzte:

– Akkó' hát... odaforduljak?!

KIFIZETTÉK

Még valamikor a századforduló tájékán egy kora nyári zöldár után boldogult N. F. kötelesmester lement Beckébe, hogy föltekintse, mekkora kárt is tett a víz odalent a gyümölcsösében. Ahogy ott nézelődik, látja, hogy két asszony közeledik a Réten által Adorján felől. Megismerte őket: dohánnyal kofálgató zentai menyecskék voltak. Tilos portékával megpakolva jöttek a vizes Réten keresztül, gondolva, hogy ott bizonyosan nem fogják őket kecerni a mindig vizslató, nyomukat szaglászó fináncok.

A töltés lábánál kiterjedt víztükör állta az asszonyok útját, de a vállalkozó kedvű menyecskék annak is nekivágtak bátran. Lépésről lépésre haladva keresték, tapogatták lábbal a gázlót, miközben előbb térdig, majd combközepéig, s aztán – ahogy mélyült a víz – még följebb emelték magukon a vászonpöndölt, hogy el ne ázzon.

Nézte őket az öreg köteles, gyönyörködött az ingyen panorámában, aztán pedig lekiáltott az elől járó menyecskéhez, akiről tudta, hogy a dohányon kívül egyebet is szívesen árusított az arra ácsingózóknak:

– Mi az, Maris, tán szomjas a Barna?

Csak ekkor vették észre az öregot a dohánykofák. Nem jöttek zavarba – ők csak a fináncról féltek –, sőt a megszólított, szájra markos menyecske még választ is adott az öreg kötelesnek:

– Szomjasz ám, ördög b'on a szeme világába! De nyilván keed is az lenne, ha annyi kóbászt megevett vóna, mint az én „Barnám”.

MIRE JÓ A SZIVAR?

A tornyosi földön történt, még valamikor a század elején.

Két tanya állott egymás mellett, s még csak kerítést sem húztak közöttük. Az egyik tanyásgazdának sudár derekú, szép hajadon lánya, a másiknak szálas legényfia – éppen összeillettek. Terveztették is néha-néha bor mellett az öregek, hogy milyen jó lenne összeházásítani a fiatalokat, milyen szép darab földdé is állna össze a kettejük hozománya!

Csakhogy ám a legény szenvedélyes dohányos volt, a leány pedig kijelentette, hogy ő bizony csakis olyanhoz megy feleségül, akinek nem a pipa az istene.

Máskülönben szót értettek a fiatalok, bálba is együtt járogattak, s idő

múltán maga a legény is kezdte belátni, hogy igazuk van a szülőknek, mikor regnálnak rajta: nőszüljön már, és hogy mégiscsak a szomszéd lány lenne hozzá a legmegfelelőbb parti.

– Eh, eszi fene, majd csak lesz valahogy, no! – gondolta, és otthon hagyva pipát, kostók zacskót, úgy ment át apjával, anyjával leányt kérni a másik tanyába.

Mivel pipa nélkül a leányzó is kezesebb lett, nem kérte magát sokáig, hamarosan megtartották a lakodalmat.

A lagzi után estén így szólt az ifjú férj a feleségéhez:

– No, te csak ágyalj meg, osztán feküdj le, én addig majd szétnézek a jószág körül! Majd gyüvök... – s azzal fogta a subát meg a pipát, s ment ki az istállóba. Ott rácsiholt, befeküdt a jászolba, füstölt egy darabig, s aztán el is aludt szépen. Nem így a menyecske! Várta, várta az urát sokáig, haragudott, amiért késik, aztán meg rídogni kezdett, de mert restellett utána menni, végül is sírva elaludt ő is.

Másnap reggel nagy húhóval köszönt át az új asszony édesanyja:

– No, hogy aludtatok, lányom?

Szégyellette a leány a dolgot, ezért csak ímmel-ámmal szólt valamit az anyjának, és csapott hozzá egyet a kezével.

A következő este ugyanígy történt: a férj az istállóban, az asszonyka meg odabent töltötte az éjszakát. Mikor aztán reggel újra kérdőre vonta az anya a leányát, az szegény pityergőre fogva bevallotta, hogy bizony, az ura még egyik éjszaka sem hált vele.

Az anya, aki házasabb lévén, értett már egy-két asszonyi praktikához, ezt mondta a lányának:

– Ne ríj, lányom! Itt van, nézd, hat krajcár, elmész be Tornyosra a Fleckmannhoz, és veszöl rajta három pántlikás szivart! Este, amikor menni készül az urad kifelé, kínáld csak oda neki az egyiket, hogy gyúccson rá! Ha egy kis esze van, meglátod, odabent marad.

Tiltakozott a fiatalasszony váltig, hogy így meg úgy, de hogy vesz, s éppen ő... Ám addig-addig, hogy csak rávette az anyja a szivarvásárlásra.

S lám, mi történt!?

Akkor este is, ahogy indult volna kifelé az ifjú férj, a menyecske megkínálta:

– Várj csak, hékám! Nézd, mit adok-e!?

Megörült a fiatal gazda az előkelő szivarnak, rágyújtott, leült, és végül bent maradt egész éjszakára... Sőt másnap is, harmadnap is...

A következő nap reggelén már korán szaladt az asszonyka.

– Hova, hova, lányom? – kiáltott utána az anyja.

- Szaladok a boltba, édesanyám! – szólt vissza futtában a menyecske.
– Szivarért! – tette hozzá szemérmeskedve.
– Várjál no, ne siess úgy, gyerekem! Adok egy hatost, oszt hozzál apádnak is...

